

Eva Tomášková

tomaskova@law.muni.cz

Firemní výkaznictví

Ekonomické základy práva

Účetnictví

- Zákon o účetnictví č. 563/1991 Sb.
- Cílem účetnictví je nabídnout věrný a poctivý obraz o:
  - předmětu účetnictví a
  - finanční situaci organizace
- Znázorňuje:
  - co, účetní jednotka vlastní
  - jaké má účetní jednotka závazky
  - kolik do společnosti vložily akcionáři (společníci)

  - jak byla během určitého období aktivní
  - jaké proběhly během určitého období „toky“

Význam účetnictví

- nabízí informace podstatné pro řízení organizací
- spolehlivý evidenční systém
  - kdo jsou hlavní dodavatelé, odběratelé, věřitelé a dlužníci,
  - jaký je samotný výrobní proces a
  - jak jsou jednotliví zaměstnanci odměňováni
- poskytuje informace o tom, zda aktivita společnosti přináší výsledky
- informuje, jak se do hospodaření jednotlivých organizací zapsala ekonomická krize, jak organizace na tuto situaci reagovaly jak rychle je možné spatřovat zlepšující se tendence.
- nabízí nejen analýzu vývoje organizace, ale rovněž umožňuje predikovat i vývoj organizace v nejbližším období
- důležitý podklad pro trestní řízení, opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti, správní řízení, občanské soudní řízení, daňové řízení, sociální zabezpečení, veřejné zdravotní pojištění či ochranu autorských práv

Osoby využívající účetnictví

- vlastníci (akcionáři),
- manažeři společností,
- členové dozorčích řad a představenstva,
- investoři,
- odborové organizace,
- obchodní partneři,
- bankovní instituce a makléři.

Každá z těchto osob sleduje svůj vlastní zájem, např. zájem vlastníků x manažerů.

Funkce účetnictví

- informační funkce
  - o organizaci a jejím hospodaření,
- dokumentační funkce
  - podklad pro vyměření daně a důkazní prostředek ve sporech,
- dispoziční funkce
  - pro potřeby samotné účetní jednotky
- kontrolní funkce
  - pro potřeby kontroly ze strany zaměstnanců či finančních úřadů

Účetní zásady

- Zásada věrného a poctivého zobrazení skutečnosti
- Zásada účetní jednotky - vymezení právní, věcné, ekonomické a prostorové
- Zásada neomezeného trvání účetní jednotky
- Zásada podvojnosti a souvztažnosti
- Zásada materiálnosti a dokladovosti
- Zásada periodicity - pravidelného zjišťování HV
- Zásada návaznosti (bilanční kontinuity)
- Zásada objektivity (nestrannosti) - *správné, úplné, průkazné, srozumitelné, přehledné a způsobem zaručujícím trvalost účetních záznamů*
- Zásada opatrnosti – zohledňovat rizika

Účetní zásady

- Zásada nezávislosti účetních období (tzv. akruální princip) - zaznamenávat všechny účetní případy do toho období, s nímž časově a věcně souvisí, bez ohledu na samotný tok peněz
- Zásada oceňování v historických cenách
- Zásada vymezení okamžiku realizace
- Zásada konzistentnosti (stálosti metod účetnictví)
- Zásada měření pomocí peněžní jednotky
- Zásada zákazu kompenzace (vzájemného zúčtování)
- Zásada odpovědnosti
- Zásada přednosti obsahu před formou

Základní pojmy I.

- Aktiva – majetek
  - člení se dle stupně likvidity
  - Dlouhodobý majetek (hmotný, nehmotný, finanční)
  - Krátkodobý majetek (zásoby, pohledávky, peněžní prostředky)
- Pasiva – zdroje, z nichž je majetek pořízený
  - Vlastní zdroje
  - Cizí zdroje

Vlastní zdroje (vlastní kapitál)

- Prostředky, které má účetní jednotka k dispozici a přitom nemá závazek je „někomu vracet“
- zejména:
  - prostředky, které do společnosti vložili akcionáři (společníci)
  - výsledek hospodaření
  - nerozdělený zisk z předchozích let

Cizí zdroje (cizí kapitál)

- Dluh (závazek), který musí podnik v budoucnu splatit
- např.:
  - závazky z obchodního styku
  - dlouhodobé úvěry
  - překlenovací úvěry
  - vlastní vydané dluhopisy
  - vystavené směnky, atd.

Základní pojmy II.

- **Výnosy**

- peněžní částka, kterou podnik získal z veškerých svých činností za určité období bez ohledu na to, zda v tomto období došlo k jejímu inkasu → peněžní ekvivalent prodaných výkonů podniku (výrobků, zboží, služeb).

- **Náklady**

- peněžní částka, kterou podnik účelně vynaložil na získání výnosů
- zachycují v zásadě všechny úbytky majetku podniku – včetně těch předpokládaných
- účetní náklady nejsou vždy totožné s daňovými náklady dle daňových předpisů

- **Součástí nákladů jsou např. i:**

- účetní odpisy (vyjadřují trvalý pokles ceny aktiv s ohledem na jejich užívání)
- opravných položek (vyjadřují přechodný pokles ceny aktiv), atd.

- **Odpis**

- **Zákon o daních z příjmů - § 24:**

- *„Výdaje (náklady) vynaložené na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů pro zjištění základu daně“*

- **Zákon o účetnictví - § 26:**

- *„odpisy majetku vyjadřují trvalé snížení jeho hodnoty“*

Základní pojmy III.

- druhy opotřebení
  - fyzické (materiální)
    - je způsobeno tím, že se dlouhodobý majetek používá; částečně však k němu dochází i v době, kdy se nepoužívá (např. koroze u auta)
  - morální
    - technické zastarávání v důsledku vědecko-technického pokroku
    - během používání majetku byly vyrobeny nové prostředky, které mají dokonalejší technické vlastnosti (např. začne se vyrábět auto, které má vyšší bezpečnost i dokonalejší technické vlastnosti – jednoduchost řízení, pohodlí, rychlost, nižší spotřeba pohonných hmot atd.)
- oprávky
- Výsledek hospodaření
  - Výnosy - náklady (zisk/ztráta)
  - provozní, finanční
- příjmy
- výdaje

Daňové x účetní odpisy

Do nákladů se účtují účetní odpisy.

Může dojít k rozdílu mezi účetními a daňovými odpisy (max. částka, kterou je možno uplatnit – daňová uznatelnost odpisů).

Z toho důvodu se musí upravit základ daně z příjmů o tento rozdíl.

Při výpočtu daňového základu k dani z příjmů se zjistí rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy.

Rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy	
účetní odpisy = daňové odpisy	daňový základ není třeba upravit
účetní odpisy > daňové odpisy	daňový základ navýšíme o rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy (+ rozdíl)
účetní odpisy < daňové odpisy	daňový základ snížíme o rozdíl mezi účetními a daňovými odpisy (- rozdíl)

Účetní závěrka I.

- K poslednímu dni účetního období vykazují účetní jednotky tzv. řádnou účetní závěrku.
- Účetní závěrka musí podávat pravdivé informace o účetní jednotce, tj. musí zobrazovat skutečnou výši a strukturu majetku, závazků, vlastního kapitálu, finanční situaci a informovat o celkovém hospodaření za dané období.
- Účetní závěrku tvoří:
  - rozvaha (bilance),
  - výkaz zisku a ztráty (výsledovka) a
  - příloha vysvětlující a doplňující informace obsažené v rozvaze a výkazu zisku a ztráty. Příloha může obsahovat i přehled o peněžních tocích (výkaz CF) a přehled o změnách vlastního kapitálu.

Účetní závěrka II.

- požadavky na rozsah dle velikosti účetní jednotky
- některé účetní jednotky musí mít účetní závěrku ověřenu auditorem
- ve standardních případech je účetní závěrka zveřejňována ve sbírce listin obchodního rejstříku (hrozí sankce až do výše 3% aktiv; v praxi ne příliš často uplatňováno)
- od roku 2021 existují i zvláštní způsoby zveřejňování; regulované subjekty mohou prostřednictvím ČNB, ostatní obchodní korporace mohou prostřednictvím správce daně z příjmů (§ 21b)

Rozvaha

- obsahuje aktiva a pasiva
- jednotlivé položky se uvádějí jako stav za běžné účetní období a stav za minulé účetní období
- aktiva uváděna jako brutto, korekce a netto
- je platná k datu vyhotovení rozvahy (stavová veličina)
- zjednodušený rozsah vs. plný rozsah

Rozvaha k 31.12.xxxx	
AKTIVA	PASIVA
Stálá aktiva	Vlastní zdroje
dlouhodobý hmotný majetek	základní kapitál
dlouhodobý nehmotný majetek	kapitálové fondy a fondy ze zisku
dlouhodobé investice	hospodářský výsledek
Oběžná aktiva	Cizí zdroje
zásoby	rezervy
pohledávky	krátkodobé závazky
krátkodobé investice	dlouhodobé závazky
peníze	bankovní úvěry a výpomoci
Přechodná aktiva	Přechodná pasiva
AKTIVA = PASIVA	

Výčet položek
podle vyhlášky č. 504/2002 Sb.
ve znění vyhlášky č. 476/2003 Sb.
a ve znění vyhlášky č. 548/2004 Sb.

Rozvaha (balance) ve zjednodušeném rozsahu

Název, sídlo, právní forma
a předmět činnosti účetní jednotky

ke dni .....200....
(v celých tisících Kč)

IČ

.....

.....

.....

.....

.....

AKTIVA	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
A. Dlouhodobý majetek celkem		
I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem		
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem		
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem		
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem		
B. Krátkodobý majetek celkem		
I. Zásoby celkem		
II. Pohledávky celkem		
III. Krátkodobý finanční majetek celkem		
IV. Jiná aktiva celkem		
AKTIVA CELKEM		
PASIVA		
A. Vlastní zdroje celkem		
I. Jméni celkem		
II. Výsledek hospodaření celkem		
B. Cizí zdroje celkem		
I. Rezervy celkem		
II. Dlouhodobé závazky celkem		
III. Krátkodobé závazky celkem		
IV. Jiná pasiva celkem		
PASIVA CELKEM		

Sestaveno dne: .....

Podpisový záznam:

ROZVAHA v plném rozsahu

ke dni _____

(v celých tisících Kč)

IČ

Jméno a příjmení, obchodní firma nebo jiný
název účetní jednotky

Číslo nebo bydliště účetní jednotky
a místo podnikání, IČ-6 se od bydliště

Označení a	A K T I V A b	Číslo léčku c	Běžné účetní období			Minulé úč. období
			Brutto 1	Korekce 2	Netto 3	Netto 4
	AKTIVA CELKEM (ř. 02 + 03 + 31 + 63) = ř. 67	001				
A.	Pohledávky za upsaný základní kapitál	002				
B.	Dlouhodobý majetek (ř. 04 + 13 + 23)	003				
B. I.	Dlouhodobý nehmotný majetek (ř. 05 až 12)	004				
B. I. 1.	Zřizovací výdaje	005				
2.	Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	006				
3.	Software	007				
4.	Ocenitelná práva	008				
5.	Goodwill (+/-)	009				
6.	Jiný dlouhodobý nehmotný majetek	010				
7.	Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	011				
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	012				
B. II.	Dlouhodobý hmotný majetek (ř. 14 až 22)	013				
B. II. 1.	Pozemky	014				
2.	Stavby	015				
3.	Samostatné movité věci a soubory movitých věcí	016				
4.	Přístřeškové celky trvalých porostů	017				
5.	Základní stádo a tažná zvířata	018				
6.	Jiný dlouhodobý hmotný majetek	019				
7.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	020				
8.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	021				
9.	Oceňovací rozdíly k nabytému majetku (+/-)	022				
B. III.	Dlouhodobý finanční majetek (ř. 24 až 30)	023				
B. III. 1.	Podíly v ovládaných a řízených osobách	024				
2.	Podíly v účetních jednotkách pod podstatným vlivem	025				
3.	Ostatní dlouhodobé cenné papíry a podíly	026				
4.	Půjčky a úvěry - ovládající a řízení osoba, podstatný vliv	027				
5.	Jiný dlouhodobý finanční majetek	028				
6.	Požizovaný dlouhodobý finanční majetek	029				
7.	Poskytnuté zálohy na dlouhodobý finanční majetek	030				

Bilanční princip rozvahy

- Změny pouze v aktivech
  - u jednoho druhu aktiv dojde ke zvýšení, u jiného druhu aktiv dojde ke snížení
  - např. nákup kancelářských potřeb za hotové
- Změny pouze v pasivech
  - u jednoho druhu pasiv dojde ke zvýšení, u jiného druhu pasiv dojde ke snížení
  - např. úhrada závazku pomocí krátkodobého bankovního úvěru
- Zvýšení aktiv i pasiv
  - dojde k současnému zvýšení aktiv i pasiv
  - např. pořízení dlouhodobého majetku pomocí krátkodobého bankovního úvěru
- Snížení aktiv i pasiv
  - dojde k současnému snížení aktiv i pasiv
  - např. platba dodavateli peněžními prostředky v hotovosti

Výkaz zisku a ztráty

- přehled výnosů
  - výnosy jsou uspořádány podle zdrojů, z nichž vznikají
- a nákladů
  - dle druhového a účelového členění
- kumulované výnosy a náklady za dané období
- je možné zjistit, z jakých zdrojů byl výsledek hospodaření vytvořený, resp. které zdroje se nejvíce podílely na výsledku hospodaření

Minimální závazný výčet informací
podle vyhlášky č. 500/2002 Sb.,
ve znění pozdějších předpisů

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY ve zjednodušeném rozsahu

ke dni _____

(v celých tisících Kč)

IČ

Jméno a příjmení, obchodní firma nebo jiný
název účetní jednotky

Sídlo nebo bydliště účetní jednotky
a místo podnikání, liší-li se od bydliště

Označení a	T E X T b	Číslo řádku c	Skutečnost v účetním období	
			březnem 1	minulém 2
I.	Tržby za prodej zboží	01		
A.	Náklady vynaložené na prodané zboží	02		
+	Obchodní marže (f. 01 – 02)	03		
II.	Výkony	04		
B.	Výkonová spotřeba	05		
+	Přidaná hodnota (f. 03 + 04 – 05)	06		
C.	Osobní náklady	07		
D.	Daně a poplatky	08		
E.	Odpisy dlouhodobého nehmotného a hmotného majetku	09		
III.	Tržby z prodeje dlouhodobého majetku a materiálu	10		
F.	Zůstatková cena prodaného dlouhodobého majetku a materiálu	11		
G.	Změna stavu rezerv a opravných položek v provozní oblasti a komplexních nákladů příštích období (+/-)	12		
IV.	Ostatní provozní výnosy	13		
H.	Ostatní provozní náklady	14		
V.	Převod provozních výnosů	15		
I.	Převod provozních nákladů	16		
+	Provozní výsledek hospodaření (f. 06 – 07 – 08 – 09 + 10 – 11 – (+/-) 12) + 13 – 14 + (-15) – (-16)	17		
VI.	Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	18		
J.	Prodané cenné papíry a podíly	19		
VII.	Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	20		
VIII.	Výnosy z krátkodobého finančního majetku	21		

Výčet položek
podle vyhlášky č. 504/2002 Sb.,
ve znění pozdějších předpisů

Výkaz zisku a ztráty ve zjednodušeném rozsahu

ke dni .....

(v celých tisících Kč)

IČ

Název, sídlo, právní forma
a předmět činnosti účetní jednotky

Název položky	Činnosti	
	hlavní	hospodářská
A. NÁKLADY		
I. Spotřebované nákupy celkem		
II. Služby celkem		
III. Osobní náklady celkem		
IV. Daně a poplatky celkem		
V. Ostatní náklady celkem		
VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba rezerv a opravných položek celkem		
VII. Poskytnuté příspěvky celkem		
VIII. Daň z příjmu celkem		
Náklady celkem		
B. VÝNOSY		
I. Tržby za vlastní výkony a za zboží celkem		
II. Změny stavu vnitroorganizačních zásob celkem		
III. Aktivace celkem		
IV. Ostatní výnosy celkem		
V. Tržby z prodeje majetku, zúčtování rezerv a opravných položek celkem		
VI. Přijaté příspěvky celkem		
VII. Provozní dotace celkem		
Výnosy celkem		
C. Výsledek hospodaření před zdaněním		
D. Výsledek hospodaření po zdanění		

Sestaveno dne: .....

Podpisový záznam:

Výkaz CF

- zobrazuje přehled toku příjmů a výdajů peněžních prostředků v určitém období
- peněžními prostředky = peníze v hotovosti a peněžní prostředky na účtu
- peněžní tok představuje přírůstky a úbytky peněžních prostředků za určité časové období
- Nezáleží na tom, kdy byla činnost provedena (či fakturována), ale kdy byl učiněný finanční tok
- peněžní prostředky se dělí do tří oblastí:
  - provozní,
  - finanční a
  - investiční

Výkaz CF

- Výsledná hodnota Cash Flow určuje zbylé peníze na konci období
- Vliv rozvahových položek na výslednou hodnotu Cash Flow:

Rozvahová položka	Nárůst	Pokles
Pohledávky (aktiva)	CF -	CF +
Zásoby (aktiva)	CF -	CF +
Budovy (aktiva)	CF -	CF +
Vlastní kapitál (pasiva)	CF +	CF -
Závazky (pasiva)	CF +	CF -
Bankovní úvěry (pasiva)	CF +	CF -

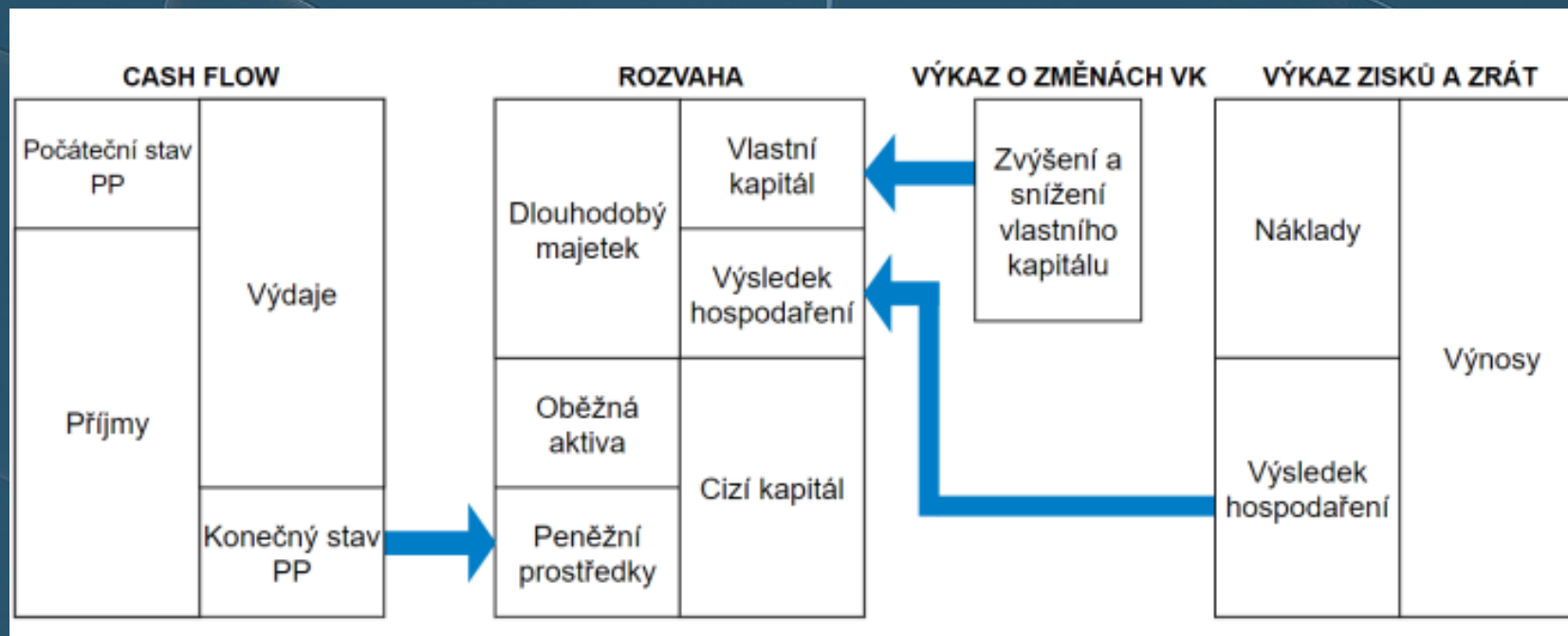
Vzájemné vazby

Přehled o peněžních tocích (cash flow)			Rozvaha			Výkaz zisku a ztráty	
počáteční stav peněžních prostředků	výdaje		aktiva	pasiva		náklady	výnosy
příjmy	konečný zůstatek peněžních prostředků	↔	Oběžná aktiva - z toho: peněžní prostředky	Vlastní kapitál - z toho: zisk (ztráta)	↔	zisk (ztráta)	

Výkaz o změnách ve vlastním kapitálu

- Přehled změn v položkách vlastního kapitálu během určitého období

Úschova dokladů

- Dle Zákona o účetnictví (účetní doklady):
  - 10 let pro účetní závěrku a výroční zprávu počínaje koncem účetního období, kterého se týkají
  - 5 let pro zbývající výše uvedené doklady a účetní záznamy počínaje koncem účetního období, kterého se týkají.
- Dle Zákona o daních z příjmů (daňové doklady):
  - daňové doklady, které jsou rozhodné pro stanovení daně, nejméně 10 let od konce zdaňovacího období, ve kterém se uskutečnilo zdanitelné plnění
- Dle Zákona o organizaci a provádění sociálního zabezpečení:
  - mzdové listy nebo účetní záznamy, které jsou podstatné pro účely důchodového pojištění po dobu 30 kalendářních let následujících po roce, kterého se týkají

Analýza účetních výkazů

- horizontální
  - porovnání v čase
- vertikální
  - stupňovitý rozbor jednotlivých složek

Děkuji za pozornost!